

Suvestinė redakcija nuo 1999-07-09 iki 2000-04-04

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1994, Nr. [102-2049](#), i. k. 0941010ISTA000I-722

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ
Į S T A T Y M A S**

1994 m. gruodžio 21 d. Nr. I-722
Vilnius

**I SKIRSNIS
BENDROJI DALIS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas reglamentuoja valstybei bei savivaldybei nuosavybės teise priklausančių įmonių steigimą, valdymą, veiklą, reorganizavimą ir likvidavimą.

2 straipsnis. Valstybės ir savivaldybės įmonės samprata

1. Valstybės įmonė yra iš valstybės lėšų įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka valstybės nuosavybėn perduota įmonė, kurios visas turtas nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai, o įmonė turtą valdo, naudoja bei disponuoja juo turto patikėjimo teisėmis.

2. Savivaldybės įmonė yra iš savivaldybei nuosavybės teise priklausančių lėšų įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka savivaldybės nuosavybėn perduota įmonė, kurios visas turtas nuosavybės teise priklauso savivaldybei, o įmonė turtą valdo, naudoja bei disponuoja juo turto patikėjimo teisėmis.

3. Kai šio įstatymo nuostatos taikomos ir valstybės, ir savivaldybės įmonei, vartojamas žodis „įmonė“.

3 straipsnis. Įmonės statusas

1. Įmonė nuo įregistravimo dienos yra juridinis asmuo. Įmonė pagal savo prievoles atsako tik tuo įmonės turtu, į kurį gali būti nukreipiamas išieškojimas. Įmonės teises valdyti, naudotis ir disponuoti jai patikėtu valstybės ar savivaldybės turtu nustato šis įstatymas, įmonės įstatai ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymai. Įmonė neatsako už valstybės ar savivaldybės prievoles.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [I-1403](#), 1996-06-25, Žin., 1996, Nr. 64-1508 (1996-07-05), i. k. 0961010ISTA00I-1403

2. Įmonei steigėjas turi teisę nustatyti:

- 1) privalomus darbus (užduotis);
- 2) prekių (paslaugų) kainas ir tarifus bei jų apskaičiavimo taisykles;
- 3) administracijos, kurios darbuotojus skiria steigėjas, pareigybes;
- 4) tantjemoms skiriamas lėšas.

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

3. Valstybės įmonės pavadinime privalomi žodžiai „valstybės įmonė“, o savivaldybės įmonės – „savivaldybės įmonė“ arba atitinkamos šių žodžių santrumpos – „VĮ“, „SĮ“. Įmonės pavadinimas turi atitikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų Firmų vardų nuostatų reikalavimus. Ginčus dėl įmonės pavadinimo sprendžia teismas.

4. Įmonė turi antspaudą su savo pavadinimu.

5. Įmonė turi Lietuvos Respublikos Konstitucijos, šio ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų suteiktą veikimo, iniciatyvos bei sprendimų priėmimo laisvę ir savo veiklą grindžia šio įstatymo nustatyta tvarka įregistruotais įstatais.

6. Įmonės ūkiniai metai yra kalendoriniai metai.

4 straipsnis. Įmonės teisės

Įmonė gali:

- 1) užsiimti įstatuose nustatyta ūkine veikla Lietuvos Respublikoje ir už jos ribų;
- 2) turėti atsiskaitomąją ir valiutinę sąskaitas tik viename iš Lietuvos Respublikoje pasirinktų bankų, taip pat po vieną valiutinę sąskaitą bet kurioje užsienio valstybėje;
- 3) sudaryti sutartis, priimti įsipareigojimus, skolintis piniginių lėšų;
- 4) disponuoti bet koku įmonės trumpalaikiu turtu ir visiškai susidėvėjusiu ilgalaikiu turtu, o jeigu tai nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, – ir kitu įmonės turtu;
- 5) steigėjo leidimu įkeisti ilgalaikį turtą;
- 6) nustatyti savo produkcijos, teikiamų paslaugų ir kitų išteklių kainas, įkainius ir tarifus tais atvejais, kada šio bei kitų Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka jų nenustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba steigėjas;

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [VIII-566](#), 1997-12-09, *Žin.*, 1997, Nr. 117-3006 (1997-12-24), i. k. 0971010ISTAVIII-566

7) atsiskaityti už pateiktas prekes, atliktus darbus ir paslaugas bet kuria sutarta forma, jeigu tai neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams;

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [VIII-566](#), 1997-12-09, *Žin.*, 1997, Nr. 117-3006 (1997-12-24), i. k. 0971010ISTAVIII-566

8) nustatyti įmonės vidaus struktūrą;

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [VIII-566](#), 1997-12-09, *Žin.*, 1997, Nr. 117-3006 (1997-12-24), i. k. 0971010ISTAVIII-566

9) steigėjo leidimu steigti filialus, jungtis į asociacijas ar konsorciumus tik komanditoriaus teisėmis, jeigu tai neprieštarauja Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymui;

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [VIII-566](#), 1997-12-09, *Žin.*, 1997, Nr. 117-3006 (1997-12-24), i. k. 0971010ISTAVIII-566

10) turėti kitokių, šio įstatymo nenustatytų, civilinių teisių ir pareigų, jeigu jos neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams.

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [VIII-566](#), 1997-12-09, *Žin.*, 1997, Nr. 117-3006 (1997-12-24), i. k. 0971010ISTAVIII-566

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1403](#), 1996-06-25, *Žin.*, 1996, Nr. 64-1508 (1996-07-05), i. k. 0961010ISTA00I-1403

II SKIRSNIS ĮMONĖS STEIGIMAS

5 straipsnis. Įmonės steigimo teisinis pagrindas

1. Valstybės įmonės steigimo teisinis pagrindas yra įmonės steigimo aktas, priimtas Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba kurio nors iš jų pavedimu – įgaliotos jiems atskaitingos ar pavaldžios institucijos. Savivaldybės įmonės steigimo teisinis pagrindas yra įmonės steigimo aktas, priimtas savivaldybės tarybos. Institucija, priėmusi nutarimą (sprendimą) įsteigti įmonę, yra tos įmonės steigėja. Seimas, Vyriausybė ar savivaldybės taryba, jeigu kuris nors iš jų yra įmonės steigėjas, gali įgalioti jiems atskaitingas ar pavaldžias institucijas vykdyti visas ar

dalį įmonės steigėjos funkcijų, taip pat susigražinti šias funkcijas. Įmonės steigėjo funkcijos iš Seimo Vyriausybei arba iš Vyriausybės Seimui bei tarp šioms institucijoms atskaitingų ar pavaldžių valstybės institucijų yra perduodamos Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-1264](#), 1999-06-24, *Žin.*, 1999, Nr. 60-1956 (1999-07-09), i. k. 0991010ISTAI-1264

2. Įmonių steigimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos įmonių įstatymas, šis įstatymas ir kiti teisės aktai.

6 straipsnis. Įmonės įstatatai

1. Įstatatai yra teisinis dokumentas, kuriuo vadovaujasi įmonė savo veikloje.
2. Įstatuose turi būti nurodyta:
 - 1) įmonės pavadinimas;
 - 2) įmonės buveinė;
 - 3) ūkinė veikla (gaminamos produkcijos, atliekamų darbų, teikiamų paslaugų rūšys);
 - 4) įmonės veiklos terminas;
 - 5) steigėjo teisės nustatyti privalomus darbus, kainas ir tarifus bei jų skaičiavimo taisyklės;
 - 6) įstatinio kapitalo dydis, jo keitimo tvarka;
 - 7) administracijos sudarymo tvarka ir kompetencija;
 - 8) auditorių skyrimo tvarka;
 - 9) pelno skirstymo taisyklės;
 - 10) įmonės pranešimų darbuotojams paskelbimo tvarka;
 - 11) įmonės reorganizavimo ir likvidavimo tvarka.

Įstatuose gali būti ir kitos taisyklės, neprieštaraujančios Lietuvos Respublikos įstatymams. Jeigu ūkinę veiklą, numatytą įmonės įstatuose, reglamentuoja kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, tai rengiant įstatus šių įstatymų privalu laikytis.

3. Įstatus tvirtina įmonės steigėjas. Institucijos vadovo parašas tvirtinamas antspaudu.

4. Įstatus keisti ir papildyti iniciatyvos teisę turi ir įmonės administracija, ir steigėjas. Pakeistus ar papildytus įstatus tvirtina steigėjas. Įstatų pakeitimai ir papildymai įsigalioja nuo jų įregistravimo Lietuvos Respublikos įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka.

7 straipsnis. Įmonės registravimas

Įmonės registravimo tvarką ir sąlygas nustato Lietuvos Respublikos įmonių, Įmonių rejestro ir šis įstatymai.

8 straipsnis. Įmonės filialas

1. Filialas yra įmonės padalinys, turintis atskirą buveinę. Filialas nėra juridinis asmuo ir veikia įmonės, kaip juridinio asmens, vardu. Jis veikia pagal įmonės įstatus ir jos administracijos vadovo suteiktus įgaliojimus, kurie turi būti nurodyti filialo nuostatuose. Įmonės filialų skaičius neribojamas.

2. Filialui leidžiama turėti subsąskaitą. Filialo turtas apskaitomas įmonės finansinėje atskaitomybėje, taip pat atskiroje filialo finansinėje atskaitomybėje.

3. Filialas registruojamas Įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka.

III SKIRSNIS ĮMONĖS VALDYMAS

9 straipsnis. Įmonės valdymo organai

Būtinasis valdymo organas yra administracija. Steigėjo sprendimu įmonėje gali būti sudaroma valdyba.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

10 straipsnis. Administracija

1. Administracija įmonę valdo įmonės įstatuose nustatyta tvarka. Administracijos darbo reglamentą tvirtina administracijos vadovas.

2. Administracija dirba vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais, įmonės įstatais, darbo reglamentu, padalinių bei pareigybių nuostatais, valdybos (jeigu ji sudaryta) ir administracijos vadovo sprendimais. Administracijos darbuotojai privalo saugoti įmonės paslaptis.

3. Įmonėje turi būti administracijos vadovas ir vyriausiasis finansininkas (buhalteris). Administracijos vadovas negali eiti kartu ir vyriausiojo finansininko pareigų.

4. Administracijos veiklai vadovauja administracijos vadovas (generalinis direktorius, direktorius).

5. Darbo sutartis su administracijos vadovu, vyriausiuoju finansininku (buhalteriu) ir darbuotojais kitų pareigybių, į kurias skirti darbuotojus steigėjo teisė nustatyta įmonės įstatuose, sudaro steigėjas įmonės vardu Lietuvos Respublikos darbo sutarties įstatymo nustatyta tvarka. Jei įmonė dirba nuostolingai, steigėjas privalo svarstyti, ar administracijos vadovas yra tinkamas toliau eiti pareigas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

6. Administracijos vadovu negali būti skiriamas asmuo, kuriam įstatymų nustatyta tvarka atimta teisė eiti tokias pareigas. Administracijos vadovas negali būti kitos bet kurios rūšies įmonės vadovu, valdybos, stebėtojų tarybos nariu, revizoriumi. Jeigu skiriant jis tokias pareigas eina, tai per vieną mėnesį po paskyrimo privalo iš jų atsistatydinti.

7. Steigėjas gali nutraukti darbo sutartį su jo skirtais darbuotojais Darbo sutarties įstatymo nustatyta tvarka.

8. Administracijos vadovas sudaro kolektyvines sutartis, priima į darbą įmonėje darbuotojus ir sudaro su jais darbo sutartis.

9. Administracijos vadovas, vadovaudamasis įmonės įstatais ir darbo reglamentu, turi teisę sudaryti įmonės sandorius. Įmonės įstatuose gali būti nurodytos rūšys sutarčių, kurioms sudaryti administracijos vadovas turi gauti valdybos pritarimą, ir nustatytos veiklos sritys, kuriose sudaryti įmonės sandorius be atskiro administracijos vadovo įgaliojimo turi teisę įstatuose įvardytų pareigybių administracijos darbuotojai. Administracijos vadovas atstovauja įmonei valstybės valdžios ir valdymo institucijose, teisme, santykiuose su kitais asmenimis.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

10. Administracijos vadovo ir kitų administracijos darbuotojų sudaryti sandoriai gali būti pripažinti negaliojančiais Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais atvejais ir tvarka.

11. Administracijos vadovas ir darbuotojai Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka privalo įmonei atlyginti nuostolius, padarytus dėl jų kaltės.

11 straipsnis. Valdyba

1. Valdyba įmonėje sudaroma steigėjo sprendimu. Valdybos narių skaičius, jos pareigos, teisės, atsakomybė nustatoma įmonės įstatuose. Valdybos narių darbui valdyboje apmokėti steigėjo sprendimu gali būti skiriamos tantjemos iš grynojo pelno. Šios tantjemos pervedamos tai valstybės institucijai ar savivaldybei, kuri deleguoja valdininkus į įmonės valdybą. Administracijos vadovo darbas valdyboje taip pat apmokamas iš tantjemų.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

2. Valdyba yra kolegialus organas, jos veiklai vadovauja pirmininkas. Valdybos pirmininku negali būti administracijos vadovas. Valdybos darbo tvarką nustato jos priimtas valdybos darbo reglamentas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, *Žin.*, 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

3. Valdybos pirmininką bei narius skiria ir atšaukia steigėjas. Valdybos nariai skiriami ne ilgesniam kaip 4 metų laikotarpiui. Valdybos nariais gali būti tik tos įmonės administracijos vadovas ir valstybės ar savivaldybių valdininkai, Lietuvos banko darbuotojai. Valdybos nario kadencijų skaičius neribojamas. Įstatuose gali būti nustatyti papildomi reikalavimai valdybos nariams.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, *Žin.*, 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

Nr. [VIII-1264](#), 1999-06-24, *Žin.*, 1999, Nr. 60-1956 (1999-07-09), i. k. 0991010ISTAVIII-1264

4. Valdybos narys gali atsistatydinti iš valdybos kadencijai nesibaigus, apie tai raštu įspėjęs valdybą ir steigėją ne vėliau kaip prieš 14 kalendorinių dienų. Jeigu įmonė dirba nuostolingai, steigėjas privalo svarstyti valdybos narių atšaukimo iš valdybos klausimą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, *Žin.*, 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

12 straipsnis. Finansinės veiklos kontrolė

1. Įmonės finansinė veikla kontroliuojama audito tvarka. Metinės veiklos auditas yra privalomas, kitų laikotarpių veiklos auditas gali būti atliekamas steigėjo arba administracijos iniciatyva.

2. Auditą gali atlikti auditorius – fizinis asmuo, turintis kvalifikacinį atestatą, arba audito įmonė, turinti teisę teikti audito paslaugas.

3. Audito paslaugų sutartis su auditoriais sudaro steigėjas. Jų paslaugos apmokamos iš įmonės lėšų.

4. Auditorius privalo pateikti įmonės administracijos vadovui ir steigėjui atlikto audito ataskaitas.

5. Valstybės kontrolės institucijos turi teisę įstatymų nustatyta tvarka tikrinti įmonės veiklą.

6. Įmonės administracija privalo pateikti auditoriui bei valstybės kontrolės institucijoms jų reikalaujamus įmonės dokumentus.

IV SKIRSNIS ĮMONĖS KAPITALAS

13 straipsnis. Kapitalo naudojimo sąlygos

1. Valstybės įmonės kapitalas skirstomas į valstybės ir skolintą, savivaldybės įmonės – į savivaldybės ir skolintą.

2. Įmonės įstatiniu kapitalu laikomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka įvertintas įmonės turimas valstybės ar savivaldybės kapitalas. Įstatinio kapitalo dydis įrašomas įmonės įstatuose.

3. Įmonė neturi teisės sumažinti įstatinio kapitalo naudodama valstybės (savivaldybės) kapitalą darbo užmokesčiui, premijoms ar kitoms išmokoms.

4. Įmonė privalo užtikrinti jai patikėto valstybės (savivaldybės) kapitalo išsaugojimą ir efektyvų naudojimą. Įmonės įstatinis kapitalas gali būti sumažintas tik šio įstatymo nustatytais atvejais.

5. Įmonė, nuslėpusi lėšas, iš kurių turėjo būti padidintas įstatinis kapitalas, privalo atitinkamai padidinti įstatinį kapitalą ir sumokėti į biudžetą nuslėpto kapitalo dydžio baudą. Baudą

skiria valstybės kontrolės institucija įstatymų nustatyta tvarka. 50 procentų baudos turi asmeniškai sumokėti įmonės administracijos vadovas ir vyriausiasis finansininkas (būhalteris). Likusi baudos dalis mokama iš kitoms įmonės reikmėms (premijom, socialinėms ir kultūrinėms priemonėms ir kt.) skirtos pelno dalies (pagal šio įstatymo 18 straipsnio trečiąją dalį).

6. Įmonė privalo apdrausti turimą valstybės (savivaldybės) kapitalą Lietuvos Respublikoje įregistruotoje draudimo įstaigoje ar įmonėje įstatymų nustatyta tvarka.

7. Įmonei draudžiama investuoti kapitalą kitose įmonėse, jeigu kiti įstatymai ypatingais atvejais nesuteikia įmonei tokių investicijų teisės.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [I-1403](#), 1996-06-25, Žin., 1996, Nr. 64-1508 (1996-07-05), i. k. 0961010ISTA00I-1403

8. Įmonės lėšos kaupiamos ir saugomos Lietuvoje įregistruotose banko įstaigose.

9. Įmonės turtu negali būti užtikrinamas kitų asmenų prievolių įvykdymas.

14 straipsnis. Palūkanos už kapitalo naudojimą

1. Įmonė valstybės ar savivaldybės kapitalą naudoja už palūkanas, mokamas iš įmonės pelno.

2. Palūkanų už kapitalo naudojimą normatyvą valstybės įmonei nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė, o savivaldybės įmonei – savivaldybės taryba.

3. Palūkanas už kapitalo naudojimą valstybės įmonės moka į valstybės, o savivaldybės įmonės – į savivaldybės biudžetą. Atsiskaitoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Įmonės kapitalo didinimas

1. Valstybės (savivaldybės) kapitalas įmonėje gali būti didinamas:

- 1) iš pelno dalies, skirtos įstatiniam kapitalui didinti įmonės įstatuose nustatyta tvarka;
- 2) investicijomis iš biudžeto (valstybės ar savivaldybės);
- 3) kitokiais valstybės ar savivaldybės piniginiiais ir nepiniginiais (turtiniais) įnašais;
- 4) kitų subjektų suteikta parama.

3 ir 4 punktuose nurodytais atvejais įmonės kapitalas gali būti didinamas steigėjo sprendimu, o valstybės įmonėse – ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu.

2. Padidinusi valstybinį kapitalą, įmonė privalo įregistruoti padidintą įmonės įstatinį kapitalą. Padidintas įmonės įstatinis kapitalas įsigalioja nuo jo įregistravimo.

16 straipsnis. Įmonės kapitalo mažinimas

1. Valstybės įmonės įstatinis kapitalas gali būti sumažintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, o savivaldybės įmonės – savivaldybės tarybos sprendimu. Įmonės įstatinis kapitalas, priėmus šioje dalyje nurodytus sprendimus, gali būti mažinamas:

1) pervedant įmonės lėšų dalį, kuri yra nurodyta sprendime sumažinti įstatinį kapitalą, atitinkamai į valstybės arba savivaldybės biudžetą;

2) perduodant įmonės ilgalaikio materialiojo turto dalį, kuri yra nurodyta sprendime sumažinti įstatinį kapitalą, valstybės institucijai arba savivaldybei ar valstybės arba savivaldybės įmonei.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

2. Nutarimas sumažinti įmonės įstatinį kapitalą turi būti viešai paskelbtas 3 kartus ne trumpesniais kaip 30 dienų intervalais arba raštu įteiktas kiekvienam įmonės kreditoriui.

3. Mažindama įstatinį kapitalą, įmonė privalo suteikti papildomas savo prievolių įvykdymo garantijas kiekvienam to pareikalavusiam savo kreditoriui.

4. Dėl įstatinio kapitalo sumažinimo įmonės įstatų pakeitimai registruojami Įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka ir ne anksčiau kaip praėjus 6 mėnesiams po pirmojo ir 30 dienų – po trečiojo viešo paskelbimo arba 3 mėnesiams po to, kai buvo pranešta visiems kreditoriams bei buvo suteiktos papildomos garantijos jų pareikalavusiems. Įstatinis kapitalas laikomas sumažintu tik tada, kai įstatų pakeitimai yra įregistruoti Įmonių rejestre.

V SKIRSNIS

ĮMONĖS FINANSAI IR PELNO PASKIRSTYMAS

17 straipsnis. Finansai

1. Įmonė naudoja vidiniais ir išoriniais finansinių išteklių šaltiniais. Vidiniams šaltiniams priskiriami amortizaciniai atskaitymai ir pelnas. Išoriniams šaltiniams priskiriamos skolinto kapitalo lėšos, valstybės bei savivaldybės įnašai, taip pat iš kitur gauta finansinė parama.

2. Turimo ilgalaikio turto (materialaus ir nematerialaus) nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus įmonė nustato atsižvelgdama į šio turto efektyvumo realų kitimą ir į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus minimalius bei maksimalius ekonominius normatyvus. Šiuos normatyvus tvirtina steigėjas. Pirma laiko nurašius aktyvus (nevisiškai amortizuotus), jų likutinė dalis priskiriama įmonės nuostoliams.

3. Įmonė privalo sudaryti pelno rezervą. Jis sudaromas taikant ne mažesnius kaip 5 procentų metinius atskaitymus iš pelno, kuris liko sumokėjus privalomuosius mokesčius. Rezervas kasmet papildomas, kol jo dydis pasiekia 1/20 įmonės įstatinio kapitalo.

4. Įmonės ūkinės veiklos nuostoliai ir įsiskolinimai padengiami iš:

1) įmonės nepaskirstyto pelno;

2) pelno rezervo lėšų;

3) gaunamų dotacijų iš valstybės ar savivaldybės tais atvejais, kada Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar steigėjas nustato įmonei privalomas užduotis, produkcijos bei paslaugų kainas, įkainius, tarifus.

5. Įmonės pareigūnai, dėl kurių veiklos ar neveiklumo buvo prarastas valstybės ar savivaldybės turtas, pažeista nustatyta amortizacinių atskaitymų ar pelno paskirstymo tvarka, neteisingai sumokėti mokesčiai, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

18 straipsnis. Pelno paskirstymas

1. Įmonės pelnas turi būti paskirstytas ne vėliau kaip per 2 mėnesius po ūkinių metų pabaigos.

2. Įmonės pelnas skiriamas:

1) įstatymų nustatytiems mokesčiams į biudžetą;

2) draudimo įmokoms už įmonėje turimą valstybės ar savivaldybės kapitalą;

3) atskaitymams į įmonės pelno rezervą.

3. Likusi pelno dalis steigėjo nustatytu santykiu skiriama įmonės įstatiniam kapitalui didinti ir ne mažiau kaip 25 procentai – kitoms reikmėms (premijoms, tantjemoms, socialinėms ir kultūrinėms priemonėms ir kt. finansuoti bei rezervams sudaryti).

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

4. Kol įmonė nesumoka įstatymų nustatytų mokesčių, ji neturi teisės naudoti pelno kitiems tikslams. Premijos įmonės darbuotojams gali būti išmokamos kiekvieną ketvirtį, jeigu gauta pakankamai pelno. Draudžiama iš pelno mokėti premijas darbuotojams, jeigu per nustatytus terminus neatsiskaityta su kreditoriais.

VI SKIRSNIS

ĮMONĖS REORGANIZAVIMAS IR LIKVIDAVIMAS

19 straipsnis. Įmonės reorganizavimas

1. Reorganizavimas – tai įmonės, kaip juridinio asmens, pertvarkymas be likvidavimo procedūros. Reorganizuotų įmonių visų teisių ir prievolių perėmėjai yra reorganizuojant įsteigtos naujos ir po reorganizavimo tęsiančios veiklą įmonės arba bendrovės.

2. Įmonės gali būti reorganizuojamos šiais būdais:

- 1) jungiant įmones;
- 2) skaidant įmones;
- 3) keičiant įmonės rūšį;
- 4) keičiant įmonės priklausomybę.

3. Reorganizuoti įmonių jungimo būdu galima:

1) prie įmonės, kuri tęsia veiklą, prijungiant kitas (vieną ar kelias) įmones, kurios kaip juridiniai asmenys baigia veiklą;

2) iš įmonių, kurios kaip juridiniai asmenys baigia veiklą, įsteigiant naują įmonę.

4. Reorganizuoti įmonių skaidymo būdu galima:

1) įmonės, kuri baigia veiklą, turtą, jos teises ir pareigas perduodant kitoms įmonėms, kurios tęsia veiklą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, *Žin.*, 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

2) iš įmonės, kuri baigia veiklą, steigiant naujas įmones;

3) *neteko galios nuo 1998-03-18;*

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, *Žin.*, 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

5. Kai keičiama įmonės rūšis, įmonė gali būti reorganizuojama į akcinę bendrovę – akcionuojant įmonės turtą ir įregistruojant akcijas Vertybinių popierių komisijoje. Seimui atskaitingų bei pavaldžių valstybės institucijų įmonės šioje dalyje nustatyta tvarka gali būti reorganizuojamos tik po to, kai šių įmonių steigėjo funkcijos Seimo nutarimu bus perduotos Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-1264](#), 1999-06-24, *Žin.*, 1999, Nr. 60-1956 (1999-07-09), i. k. 0991010ISTAIIII-1264

6. Kai keičiama įmonės priklausomybė, ji gali būti reorganizuojama:

- 1) iš valstybės įmonės į savivaldybės įmonę – perduodant turtą savivaldybės nuosavybėn;
- 2) iš savivaldybės įmonės į valstybės įmonę – perduodant turtą valstybės nuosavybėn.

7. Įmonės reorganizavimo iniciatyvos teisę turi:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė – tik valstybės įmonėms;
- 2) savivaldybės taryba – tik savivaldybės įmonėms;
- 3) steigėjas;
- 4) įmonės administracija.

8. Įmonės priklausomybė gali būti keičiama (šio straipsnio šeštoji dalis) Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisiniais aktais.

9. Įmonei reorganizuoti, išskyrus šio straipsnio šeštojoje dalyje nurodytus atvejus, rengiamas projektas. Reorganizavimo projekte turi būti nurodyta:

- 1) kiekvienos reorganizuojamos įmonės pavadinimas ir buveinė;
- 2) reorganizavimo iniciatorius;
- 3) reorganizavimo būdas;
- 4) kiekvienos įmonės reorganizavimo pagrindimas;
- 5) kiekvienos reorganizuojamos įmonės turto įvertinimas;

6) prievolių, įskaitant nesumokėtas į valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą, taip pat mokesčio administratoriaus pareigūnų ir kitų valstybės institucijų priskaičiuotas sumas, tarp jų baudas ir delspinigius, iki reorganizuojamos įmonės išregistravimo įstatymų nustatyta tvarka, perėmimas ir perėmimo terminai;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-377](#), 1997-07-02, *Žin.*, 1997, Nr. 69-1738 (1997-07-23), i. k. 0971010ISTAVIII-377

7) teisės, reorganizavimo laikotarpiu suteikiamos įmonių administracijai ir ekspertams;

8) reorganizavimo terminai.

Kartu su reorganizavimo projektu turi būti parengtas kiekvienos po reorganizavimo veiksiančios įmonės bei bendrovės įstatų projektas.

10. Reorganizavimo šio straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse nurodytais būdais projektą tvirtina reorganizuojamų ir po reorganizavimo veiksiančių įmonių steigėjai. Reorganizavimo šio straipsnio penktojoje dalyje nurodytu būdu projektą valstybės įmonės tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, savivaldybės įmonės – savivaldybės taryba. Reorganizavimo projektą tvirtinančios institucijos turi teisę Vyriausybės nustatyta tvarka skirti ekspertus reorganizavimo projekto ekspertizei. Ekspertai turi teisę gauti iš reorganizuojamų įmonių bet kokią su tuo susijusią informaciją.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, *Žin.*, 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

11. Patvirtintam reorganizavimo projektui įgyvendinti sudaroma reorganizavimo komisija. Ją sudaro ir pirmininką skiria reorganizuojamų ir po reorganizavimo veiksiančių įmonių ar bendrovių steigėjai bendru nutarimu.

12. Apie įmonės reorganizavimą viešai skelbiama 3 kartus su ne mažesniu kaip 2 mėnesių intervalu arba kiekvienam kreditoriui pranešama raštu.

13. Po reorganizavimo veikiančios įmonės arba bendrovės turi būti įregistruotos atitinkamos rūšies įmonių įstatymo ir Įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka.

20 straipsnis. Įmonės likvidavimas

1. Įmonės likvidavimo pagrindas gali būti:

1) pasibaigęs įstatuose nurodytas įmonės veiklos terminas;

2) teismo ar kreditorių susirinkimo sprendimas likviduoti bankrutavusią įmonę. Šiuo atveju įmonė likviduojama Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo nustatyta tvarka;

3) teismo sprendimas likviduoti įmonę už Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytus teisės pažeidimus;

4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės (valstybės įmonėms) nutarimas ar savivaldybės tarybos (savivaldybės įmonėms) sprendimas (jeigu įmonei nekeliami bankroto byla).

2. Institucija, nutarusi likviduoti įmonę, skiria likvidatorių (likviduojamos įmonės administratorių). Nuo likvidatoriaus paskyrimo dienos įmonės administracija netenka įgaliojimų valdyti įmonę, jos funkcijas atlieka likvidatorius.

3. Likvidatorius Įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka praneša įmonę registravusiam rejestro tvarkytojui apie įmonės statuso pasikeitimą ir duomenis apie likvidatorių. Įmonei įgijus likviduojamos įmonės statusą, prieš jos pavadinimą rašomas žodis „likviduojama“.

4. Likviduojama įmonė gali sudaryti tik tuos sandorius, kurie susiję su jos likvidavimu, taip pat kitus, kurie numatyti likvidavimo sprendime.

5. Apie įmonės likvidavimą viešai skelbiama 3 kartus su ne mažesniais kaip 2 mėnesių intervalais arba kiekvienam kreditoriui pranešama raštu.

Praėjus ne mažiau kaip dviems mėnesiams nuo tos dienos, kai trečią kartą buvo viešai paskelbta apie įmonės likvidavimą arba pranešta visiems kreditoriams, atsiskaičius su kreditoriais ir darbuotojais likęs likviduotos įmonės turtas perduodamas steigėjui.

21 straipsnis. Likvidatoriaus įgaliojimai

1. Likvidatorius turi įmonės administracijos vadovo teises ir pareigas. Jis atstovauja likviduojamai įmonei valstybės valdžios ir valdymo institucijose, teisme, santykiuose su kitais juridiniais ir fiziniais asmenimis.

2. Įmonės likvidatorius:

1) sudaro likvidavimo laikotarpio pradžios įmonės finansinę atskaitomybę (likvidavimo balansą);

2) baigia vykdyti prievolės, įskaitant nesumokėtas į valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą, taip pat mokesčio administratoriaus pareigūnų ir kitų valstybės institucijų priskaičiuotas sumas, tarp jų baudas ir delspinigius, iki likviduojamos įmonės išregistravimo įstatymų nustatyta tvarka, pagal anksčiau sudarytus sandorius ir sudaro naujus sandorius pagal savo kompetenciją;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-377](#), 1997-07-02, *Žin.*, 1997, Nr. 69-1738 (1997-07-23), i. k. 0971010ISTAVIII-377

3) baigia sandorius su įmonės kreditoriais ir debitoriais;

4) likusį įmonės turtą perduoda steigėjui;

5) sudaro įmonės likvidavimo aktą;

6) likviduotą įmonę išregistruoja Įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka.

3. Jei įmonės likvidavimas trunka keletą metų, tai po kiekvienų ūkinių metų pabaigos per 3 mėnesius likvidatorius sudaro metinę finansinę atskaitomybę ir likvidavimo ataskaitą. Šiuos dokumentus tvirtina steigėjas.

4. Likvidatorius yra atsakingas įmonei ir tretiesiems asmenims už nuostolius, kurie susidarė dėl jo kaltės.

VII SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22 straipsnis

1. Valstybinės įmonės, kurios įrašytos į Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą įmonių, kurių nenumatoma iki 2000 metų nei akcionuoti, nei privatizuoti, sąrašą, turi pataisyti savo įstatus pagal šį įstatymą ir įregistruoti juos per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo Įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka. Šių įmonių įstatai iki jų perregistravimo galioja tiek, kiek jie neprieštarauja šiam įstatymui.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [I-866](#), 1995-04-27, *Žin.*, 1995, Nr. 36-888 (1995-05-03), i. k. 0951010ISTA000I-866

2. Įmonių, kurios priklauso savivaldybių reguliavimo sričiai, steigėjo funkcijas, nustatytas šio įstatymo, iki įmonės bus perduotos savivaldybių nuosavybėn, atlieka atitinkamos savivaldybės taryba.

3. Valstybinėms, valstybinėms akcinėms įmonėms, kol jos bus perregistruotos pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymą ar pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, draudžiama iš likutinio pelno mokėti atlyginimus, premijas bei skirti šias lėšas kitoms vartojimo reikmėms ir akciniam kapitalui sudaryti bei didinti.

4. Pripažinti netekusiais galios Lietuvos Respublikos valstybinių įmonių įstatymą (*Žin.*, 1990, Nr. [30-709](#); 1991, Nr. [4-107](#); 1992, Nr. [30-914](#); 1993, Nr. [31-710](#), Nr. [32-730](#), Nr. [49-963](#), Nr. [52-995](#), Nr. [62-1169](#)) ir Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinių įmonių įstatymo įsigaliojimo tvarkos“ (*Žin.*, 1990, Nr. [30-710](#), Nr. [32-771](#)).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-866](#), 1995-04-27, Žin., 1995, Nr. 36-888 (1995-05-03), i. k. 0951010ISTA000I-866

Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1403](#), 1996-06-25, Žin., 1996, Nr. 64-1508 (1996-07-05), i. k. 0961010ISTA00I-1403

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 3, 4 ir 13 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-377](#), 1997-07-02, Žin., 1997, Nr. 69-1738 (1997-07-23), i. k. 0971010ISTAVIII-377

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 19 ir 21 straipsnių papildymo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-566](#), 1997-12-09, Žin., 1997, Nr. 117-3006 (1997-12-24), i. k. 0971010ISTAVIII-566

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-648](#), 1998-03-03, Žin., 1998, Nr. 26-671 (1998-03-18), i. k. 0981010ISTAVIII-648

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 3, 9, 10, 11, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1264](#), 1999-06-24, Žin., 1999, Nr. 60-1956 (1999-07-09), i. k. 0991010ISTAVIII-1264

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 5, 11, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas